

SLOVENSKI DELAVEC

Delavski predlogi v banskem svetu

Zasedanje banskega sveta je končano. Končano je bilo z ugotovitvijo, da so dosedanja denarna sredstva, s katerimi banovina razpolaga, skrajno nezadostna za izpolnitev velikih nalog, ki jo čakajo.

PREMALO DENARJA

Banski svetniki so tekom zasedanja sprožili toliko nujnih vprašanj, ki jih je treba rešiti skoro brez odloga, a jih rešiti brez denarja ni mogoče. Nešteto je bilo predlogov: za regulacijo hudournikov, za zgraditev mostov, za izpopolnitev vodovodov, za izboljšanje cestnih omrežij, za ustanovitev novih zavetišč za otroke in za onemogle, za razširjenje električnega omrežja itd. itd. Majhen banovinski proračun more vse te želje samo deloma upoštevati. Mnoge krajevne potrebe tudi ne spadajo v banovinski proračun in se bodo morali posamezni kraji in njihovi zastopniki le navaditi, da bodo sredstva za nove pridobitve lastnega okoliša iskali v domačem kraju. Naloge banovine so splošnega značaja in temu morejo biti posvečena tudi njena denarna sredstva.

DELAVSKI SVETNIKI NISO MALENKOSTNI

Banski svetniki, ki pripadajo delavskemu stanu in so zato v njem njegovi pravi zastopniki, so ves čas trajanja razprav zadostno izpričali, da razumejo gorenje stališče in so pri svojih predlogih upoštevali skoro izključno samo splošne koristi vsega delavstva ali vsaj delavstva posameznih strok.

Delavski banški svetniki: Arnež Peter, Jesih Adolf, Majeršič Janez in Rozman Peter so tekom razprav predložili banskemu svetu in priporočili g. banu celo vrsto nujnih ukrepov, ki jih terjajo splošne socialne prilike in tudi sodobne izredne razmere.

Velika škoda je, da banški svet ni pooblaščen, da o teh predlogih sklepa in odločuje. Sprejeti predlogi pomenijo samo apel na banovinsko in državno oblast, naj jim skuša ugoditi. Ustvarja zanj v širši javnosti zanimanje, ustvarja nova spoznanja in pomeni tako le početno delo za njihovo uresničenje.

Prepričani smo, da bo g. ban predloge delavskih zastopnikov upošteval v celoti in jim ugodil, v kolikor to spada v njegov delokrog. Predloge, ki gredo preko delokroga banovinske uprave pa bo priporočil kot vrhovni oblastnik v Sloveniji in tolmač zdravih teženj našega stanu na pristojnih mestih v Beogradu.

Naj iz obsežnega materiala, ki so ga delavski banški svetniki v zasedanju obravnavali, navedemo vsaj nekaj važnih predlogov v izvlečku:

PREDLOGI NAŠIH SVETNIKOV

Arnež Peter iz Jesenic se je zavzemal za spremembo in zvišanje minimalnih mezd. Vsa tekstilna in vsa lesno-žagarska industrija naj se prenese v a razred. Za kvalificirano delavstvo naj se uvedejo višje minimalne plače. Predlaga zvišanje davkov prostega zaslужka pri samcih od 600.— do 1000.— din, pri poročenih še za vsakega družinskega člana 150.— din. Z uredbo naj se zavaruje brezposelno delavstvo pred stanovanskimi odpovedmi. Zavzemal se je za večjo ekspeditivnost pri Borzi dela in za zvišanje brezposelnih podpor.

ZA RUDARJE

Jesih Adolf iz Trbovelj je govoril o rešitvi vprašanja rudarskih staro in

novo-upokojeencev in o potrebi izredne pomoči za industrijsko delavstvo v slučaju večjih redukcij. Posebno resolucijo je predložil banskemu svetu glede izpopolnitve pravil Bratovske skladnice in drugo zahtevo po uredbi, ki naj določi avtomatično prilagoditev delavskih plač rastoči draginji. K sanaciji naše pasivne Bratovske skladnice naj se pritegne tudi fond Bratovskih skladnic, ki je v to svrhu ustanovljen v Beogradu. Tako glede sanacije Bratovske skladnice kakor glede pravil Bratovske skladnice naj novi finančni zakon vsebuje potrebne uredbe, ki morajo zagotavljati v roku treh mesecev po uveljavljenju tega zakona izboljšanje za prizadeto delavstvo.

ZA MLADINO

Majeršič Janez iz Tržiča je banskemu svetu podrobno orisal žalostno poglavje nezaščitenih delavske mladine. Pričeval je, kako se ta mladina po krivdi družbe vedno bolj zgublja v materializmu in zapada razruševalnim silam. Skrajni čas je, da oblast, šola, mojstri, razna društva in sploh vsa javnost to vprašanje začne podrobneje reševati.

Mladoletne delavce naj se temeljiteje zavaruje pred brezprimernim izkoriščanjem. Nadzoruje naj se po obratih delavni čas. Nedeljski počitek se mora brezpogojno zavarovati. Posebno vprašanje zase tvori ženska delavska mladina in njena zaščita. Mladoletnim delavcem je končno vendar že treba dati zdravih stanovanj in ta stanovanja po oblasteh nadzorovati. Strokovno šolstvo je treba izpopolniti. Rešiti je treba tudi vprašanje šolnin. Zoper delodajalce, ki delavsko mladino zlorabljajo in izbegavajo zakonska določila, je treba postopati kar najstrožje. Pozdravlja prizadevanja sedanjega uprave Delavske zbornice, ki je začela s sistematičnim delom za izboljšanje razmer v delavsko mladinskem vprašanju.

ZA NOVE PRAVICE

Rozman Peter iz Maribora je nanižal tekom razprav celo vrsto predlogov. Rozman Peter je strokovni tajnik ZZZD v Mariboru in tako v borbi z ne-socialnim kapitalom iz dneva v dan doživlja bolečine delavskega stanu. Kopa predlogov, ki jih je banskemu svetu izročil, je tako pravzaprav en sam glasen klic mnogo trpečih in izkoriščanih zoper krivico, ki jo ti doživljajo. Rozman Peter je stavil sledeče predloge in resolucije:

1. za obvezno obdelovanje zemlje
2. za ustanovitev fonda za odkup posestev v obmejnih krajih, prvenstveno za viničarje in kmečke delavce. Iz tega fonda naj prejmejo dolgoročno brezobrestno posojilo,
3. za vzgojo k krščanskemu vrednotenju dela v šolah, družinah in prosveti. Naj se v zvezi s tem 1. maj uveljavi kot državni praznik dela.
4. Delavcem je uzakoniti plačane dopuste, kakor nameščencem.
5. Delavci državnih, in banovinskih podjetij morajo imeti iste pravice in isto zaščito kakor po privatnih podjetjih.
6. Delavski obratni zaupniki naj se volijo na tri leta. Glavni obratni zaupnik v obratih z nad 100 delavcev mora biti ročnega dela oproščen.
7. Uvede naj se obveznost kolektivnih pogodb povsod, kjer to zahteva vsaj polovica delavstva.
8. Delo ob nedeljah in praznikih naj se strogo prepove, če ga ne zahteva posel obrata.
9. Po vseh srezkih načelstvih je treba postaviti posebne delavske referente kot inspektorje nad izvajanjem socialne zakonodaje.

10. Zboljšati je bolniško zavarovanje in zlasti odpraviti nedostatke zdravniške službe v okviru OUZD.
11. Onemogočiti je treba nekontroliran odpust delavstva. Odpusti se smejo izvršiti le po predhodnem odobrenju oblasti.
12. Socialna zakonodaja naj se razširi na viničarje, kmečke posle, dninarje in poljedeljsko sezonsko delavstvo.
13. Uvede naj se brez pogojno obvezna delavska razsodišča in preprečijo z njim škodljive stavke.
14. Kjer podjetnik gazi pravice delavstva, je treba postaviti komisarja.

NAŠIM SVETNIKOM NAŠA ZAHVALA

Radi obsežnosti tvarine se podrobneje ne moremo baviti z razlago in utemeljevanjem posameznih predlogov delavskih banških svetnikov. Skušali se bomo še v prihodnjih številkah vrniti k nekaterim najbolj važnim. Ugotavljamo pa, da so zastopniki delavstva v banskem svetu pokazali polno razumevanje nalog, ki jih ima pri reševanju perečih vprašanj v delavskem stanu tako banska uprava kakor državna oblast. V svojih predlogih se niso izgubljali v malenkostnih krajevnih zadevah, ampak so imeli pred očmi splošne interese slovenskega delavstva. Predlogi sami pa tudi to potrjujejo, da so banški svetniki v najožjem stiku z delavstvom in da zato do podrobnosti poznajo vse težave svojega stanu. Ko zaključujemo te vrstice, smatramo za svojo dolžnost, da se delavskim svetnikom za njihov trud in njihovo iniciativo na zasedanju banskega sveta iskreno zahvaljujemo. Bog daj, da bi številni predlogi kmalu doživeli uresničenje!

Zmagala je delavska vzajemnost

S podjetjem Cvetič je Zveza združenih delavcev v poravnalnem postopku. Druga poravnalna razprava je končala brez poravnave. Srečko načelstvo je to ugotovilo, proti odloku pa je dovolilo 15 dnevni rok za pritožbo na Kr. bansko upravo. Naša podružnica v Murski Soboti se je na bansko upravo tudi pritožila. Poravnalni postopek tako ni smatratj za končan.

Tvrtka Cvetič pa je kmalu po drugi poravnalni razpravi nenadoma odpovedala delo 41 organiziranim delavkam z navedbo, da ji manjka blaga za nadaljnjo zaposlitev.

Delavke so smatrale ta razlog podjetja samo za pretvezo in so zagotavljale, da so se odpusti izvršili samo radi šikan nad delavkami, ker so se organizirale v ZZZD. Nastal je tako med podjetjem in delavkami oz. našo organizacijo nov spor in je o tem sporu pričalo tudi dnevno časopisje. Organizacija je izvršila več posredovanj za mirno poravnavo tega drugega spora, pa žal brezuspešno. Delavke so zahtevale, da se odpusti preklichejo in da se jih v celoti zaposli. Pri teh svojih zahtevah so imele za seboj vso javnost v Murski Soboti.

Na prošnjo organizacije in krajevnih činiteljev v Murski Soboti je Delavska zbornica poslala v Mursko Sobotu svo-

jega zastopnika, da skuša likvidirati spor. Zastopniku zbornice se je to tudi posrečilo. Podjetnik g. Cvetič je pristal na to, da vse delavke zaposlene in in odpuščene v tajnem glasovanju odločijo z nad polovično večino ali naj delajo vse s skrajšanim delavnim časom, ali pa naj odpoved ostane v veljavi ter naj tako le še zaposlene delajo normalen čas.

Bilo je razveseljivo, kako so delavke ta predlog sprejele. Zaposlene obratne zaupnice in druge, ki še niso odpovedi prejele, so pozivale na delavsko solidarnost in agitirale zato, da delajo vse delavke, pa če prav v skrajšanem času in z manjšim zaslužkom. Pri glasovanju, ki se je pozneje v tovarni izvršilo, je bil rezultat sledeč: Zato, da delajo vse delavke v skrajšanem delavnem času je glasovalo 79 delavk. 41 odpuščenim se je tako pridruživlo še 38 zaposlenih in se je tako tudi teh 38 delavk odpovedalo svojemu višjemu zaslužku samo, da so tovarišicam pomagale do zopetne zaposlitve. 32 delavk pa je glasovalo proti odpuščenim delavkam in jim je bila torej na skrbi samo lastna korist. Za tiste, ki so to storile, to gotovo ni lepo. Onim prvim pa gre vse priznanje in iskrena zahvala, da se niso dale zavesti svojim osebnim koristim pa tudi ne drugim poiz-

kusom, da bi glasovale proti delavski skupnosti.

Izid glasovanja je tako prinesel zopetno zaposlitev vsem delavkam četudi v skrajšanem obratovanju in likvidaciji tega drugega spora med podjetjem Cvetič—in organizacijo ZZZD. Zmagala je delavska vzajemnost.

Odpusti delavstva pri KID

KID je odpovedala službo 240 delavcem. V glavnem je podjetje sicer skušalo te odpuste izvesti po pravičnih socialnih vidikih, nekaj slučajev pa je kljub temu zelo bolečih. Delavske organizacije si prizadevajo, da se vsaj ti zadnji odpusti preklichejo. ZZZD je intervenirala neposredno pri podjetju in istočasno tudi preko svojih uplivilnih prijateljev.

Odpusti so se izvršili največ v obratih kotlarne, ker so bila tamkajšnja dela samo začasna. Kvalificirane delavce je tovarna predstavila v druge obrate, nekvalificirane pa je odpustila. Seveda je na odpust so uplivalo pomanjkanje starega železa in pa pomanjkanje električnega toka. Nekvalificirani odpuščeni delavci pa bodo baje našli zaposlitev pri gradbenih delih pri regulaciji Save. Zaslužek pri teh delih pa je znatno manjši, kakor ga imajo tudi nekvalificirani delavci v obratih KID. Prav bi bilo zato, da bi se KID omogočilo zadostno količino starega železa in pa tudi zadostno jakost električnega toka.

Rudarji TPD

Poravnalno postopanje v sporu med delavstvom in Trboveljsko premogokopno družbo je bilo zaradi trdovratnega odklanjanja vseh delavskih zahtev po zastopnikih družbe dne 20. februarja 1941 brezuspešno zaključeno.

Podpisane strokovne organizacije kot legalne zastopnice rudarskega delavstva smatrajo za svojo dolžnost, da obveste vse rudarsko delavstvo popolnoma nepristransko in brez vsakih olepšavanj o poteku pogajanj.

Ko delavske strokovne organizacije na pogajanjih pri TPD dne 15. jan. 1941 niso hotele pristati na nezadostne ponudbe TPD, ki niti niso odgovarjale uradno ugotovljenemu porastu draginje, kaj šele dejanskim potrebam rudarjev, je TPD uveljavila nove mezdne pogoje z navadnim razglasom.

Strokovne organizacije so v zaščito delavskih interesov šle po zakoniti poti in zahtevale poravnalno razpravo, na kateri naj bi se rešile sledeče sporne točke:

1. Glede določitve pravičnega, dejanskega porastu draginje odgovarjajočega procenta poviška plač in akordov;
2. glede določitve onih kategorijskih mezd, ki naj služijo tako sedaj, kakor tudi v bodoče kot osnova, od katere naj se odmerjajo draginjski poviški;
3. glede dneva, s katerim naj stopi v veljavo novi draginjski povišek, ki bazira na porastu draginje v mesecu novembru in decembru 1940 odnosno nadomestila izpadka na povišanih prejemkih s posebnim nabavnim prispevkom;
4. glede priznanja 50% poviška za nadurno delo nočnih čuvajev;
5. glede v letu 1939. odpuščenih rudarjev, za katere se predlaga ponovna zaposlitev.

Strokovne organizacije podčrtavajo, da so se omejile le na točke, ki spadajo v okvir obstoječe kolektivne pogodbe, akcijo glede vprašanja upokožencev pa vodijo popolnoma ločeno, ker ta akcija ne spada v okvir pogodbe.

Na prvi razpravi smo utemeljili stavljenе zahteve takole:

Temeljne mezde delavstva so bile še pred naraščanjem draginje prenizke ter pri večini delavstva niso zadoščale niti za kritje najskromnejšega eksistenčnega minimuma. Če priračunamo še izpadek na zaslužku zaradi neradne zaposlitve v prejšnjih letih (brezplačni dopusti), ni pretirana trditev, da se je večina rudarjev brez lastne krivde zadolžila.

Do leta 1939. so znašale temeljne mezde rudarjev TPD od 19.—din do 38.—din dnevno (na uro le 2.37 do 4.75 din); od leta 1938. dalje pa od 20.—do 40.—din. Urna mezda od 2.50 do 5.—din brez vsakih doklad za družino ni zadoščala niti za

za samca, kaj šele za veččlansko družino. Naraščanje draginje je našlo rudarje nepripravljene ter so doživeli ponovne težke udarce, ker so dobivali doklade prekasko in vedno v nižji izmeri, kakor je narastla draginja.

KOLIKO SO IZGUBILI DOSLEJ RUDARJI PRI TPD ?

Porast draginje se je začel z začetkom vojne v septembru 1939 ter so dobili akordanti, ako računamo povprečen akord pred septembrom 1939 z 40.—din, do konca januarja 1941 premalo 1.517.30 din, če računamo pa povprečno z 50.—din, pa premalo 1.897.—din. Če računamo le 4.000 akordantov, znaša njih dosedanja izguba pri povprečnem akordu 40.—din 6.068.000.—din, pri povprečnem akordu 50.—din pa 7.588.000.—din.

Pri teh številkah ne more igrati posebno vlogo niti nabavni prispevek po stavki konec leta 1939., ki ga je družba itak dala, kot je sama trdila, na račun pokazane velike delavoljnosti!

NESPORNA JE UGOTOVITEV:

Draginja je porasla za 54.7%, akordanti pa so dobili le 44% in še te vedno naknadno, kar predstavlja za delavstvo zgubo 6 do 7 in pol milijona, za družbo pa seveda isto toliko obogatitev.

Zguba delavca prve kategorije z gospoško dnino znaša 1.596.43 din, delavca druge kategorije 1.334.61 din, pri delavcu tretje kategorije znaša zguba na zaslužku, preračunana po osnovni plači 32.—din (800.—din mesečno) 1.003.04 din.

Če računamo pri četrti kategoriji poviške na plačo 27.75 din (mesečno torej zaokroženo 700.—din), znaša zguba na delavca 156.31 din, če pa računamo na priznani plačo 29.—din, pa je zguba 637.60 din. Le pri peti kategoriji bi znašal prebitek v dobro delavcu 33.—din, če računamo poviške na mezdo 21.—din (mesečno torej 525.—din!!), če pa računamo poviške od plače 24.—din (kar odgovarja urni plači komaj 3.—din), odkar je bila ta uveljavljena, pa znaša zguba na delavca 704.—din.

Zahtevali smo, da se dá delavstvu na kakršen koli način to diferenco ter določiti nove kategorijske mezde, ki bodo odgovarjale draginji. Enako smo utemeljili vse ostale zahteve.

TPD je vse zahteve odklonila z izjavo, da po njenem mnenju sploh ni nikakega spora ter so delavci prejeli vse, kolikor izkazuje indeks porasta draginje. Glede odpuščenih delavcev pa je TPD izjavila, da ji je po obstoječih zakonih na prosto dano, koga zaposli in koga odkloni.

Enako je potekla tudi druga poravnalna razprava ter je TPD navajala, da o

novih poviških ne more biti govora, ker je sedaj prepovedano vsako zvišanje cen premogu. TPD je edino pripravljena sprejeti vsebino svojega razglašja v okvir kolektivne pogodbe, ako so organizacije pripravljene vsebino podpisati.

Delavska delegacija je morala to »ponudbo« odkloniti ter je dokazala Trboveljski premogokopni družbi, da bi z malo dobre volje lahko ugodila upravičenim zahtevam delavstva, saj razpolaga s sto in sto milijonim premoženjem ter tudi ogromnimi rezervnimi skladi.

Konec leta 1939. je TPD pri delniški glavnici 200.000.000.—imela nad 31 milijonov din rezervnega sklada, nad 12 milijonov 700.000 glavnične rezerve, nad 33 milijonov din rezerve za valutne zgube, nad 7.700.000 din posebnega rezervnega sklada.

V letu 1939. je izvršila odpisov za nad 20.000.000.—din in ji je še ostal čisti dobiček 28.600.000.—, iz katerega je izplačala delničarjem 16.500.000.—din na dividendah!

Še bolj je uspevala družba v letu 1940. in bi se lahko zadostilo vsem delavskim zahtevam za nazaj, ako bi se delničarji odpovedali superdividendi preko 5%. TPD je ostala trdovratno na odklonilnem stališču in je tako tudi druga poravnalna razprava končala negativno.

RUDARJI TPD !

Zavedamo se resnosti današnjega položaja, enako pa se zavedamo, da so rudarske zahteve upravičene. Zaradi tega bomo podvzeli še zadnji ukrep za mirno rešitev spora in predložili spor v rešitev:

RAZSODIŠČNEMU ODBORU!

Naši računi so čisti, dokazno gradivo ne izpodbitno ter prepuščamo z vsem zaupanjem rešitev razsodišču pod predsedstvom državnega uradnika, ki ga bo imenovala kr. banska uprava!

Naš sklep, da poverimo rešitev razsodišču, ni nikak znak slabosti, enako pa se tudi ne sme tolmačiti v pravcu, da so delavske zahteve pretirane ali neutemeljene.

Za razsodišče smo se odločili zaradi položaja, v katerem se nahaja naša domovina pod vplivom posledic vojne, ki besni že na meji Jugoslavije. Interesi domovine so nad vsem drugim ter želimo, da vlada red in mir v naših mejah, ki se bo z mirno rešitvijo spora pri TPD pojačal.

Rudarje pozivamo, da vrše odrejeno delo vestno, da ostanejo mirni in disciplinirani ter zro z zaupanjem v bodočnost, ki mora prinesiti tudi rudarskemu delavstvu TPD izpolnitev upravičenih zahtev.

Jugoslovanska strokovna zveza.
Narodna strokovna zveza.
Zveza združenih delavcev.

Sestanki in zborovanja

V SOBOTO, DNE 1. MARCA:

LITIJA: Predvajanje filma ob 16. uri.

V NEDELJO, DNE 2. MARCA:

ZAGORJE: Sestanek ob 7. uri zjutraj.
BOH. BELA: Ustanovni občni zbor ob 9. uri.

CELJE SPL.: Občni zbor ob 9. uri.
KAMNIŠKO OKROŽJE: Seja ob 9. uri v kaplaniji v Kamniku.

DOL: Občni zbor ob 1/2 11. uri v Prosvet-BOH. BISTRICA: Sestanek ob 9. uri.
NOVO MESTO: Sestanek ob 10. uri.
VUHRED: Sestanek ob 10. uri.
LJUTOMER: Občni zbor ob 9. uri v Vičničarskem domu.

MURSKA SOBOTA: Shod gradbenih.

V SREDO, 5. MARCA:

ZIRI: Ob 8. uri širša seja.

V NEDELJO, DNE 9. MARCA:

SLADKI VRH: Občni zbor.
LAŠKO: Sestanek ob 9. uri.
NAKLO: Občni zbor ob 15. uri.
ČRNA: Sestanek ob 9. uri.
SOTESKA: Film ob 15. uri.

Na bojiščih

Na bojiščih v preteklem tednu ni bilo sprememb. Na zahodu so bili obojestranski bombni poleti srednjega obsega. V Albaniji so bili krajevni srđiti boji, ki pa niso spremenili fronte. V Afriki so bile večje operacije samo v Abesiniji in v Somaliji. V Abesiniji so abesinski četniki zasedli mesta 250 km globoko v deželi, v Somaliji so Angleži zasedli obrečje Džuba, 25 tisoč kv. km veliko. Iz Eritreje javljajo 6.000 ujetnikov, med njimi 1 generala.

NA BALKANU

Vsa poročila pravijo, da bodo nemške čete kmalu v Bolgariji in da proti temu ne bo nobenega odpora. Bolgarija in Turčija sta podpisali nenapadalni pakt, ki dejansko izključuje, da bi Turčija z oboroženo silo nastopila proti Bolgarom, če spuste nemške čete v svojo državo. Verodostojni viri trdijo, da je morala Turčija popustiti, ker je Sovjetska zveza kot prijateljska zveznica Nemčije Turkom zagrozila z napadom na Dardanele in na Kavkaz, ako se vmešajo v bolgarske zadeve. Istočasno z bolgarsko krizo se razvija tudi hud pritisk na Grčijo, da bi sklenila mir s Italijo. Mirovna posredovanja vodi Nemčija in prisotnost njenih čet na bolgarski meji ima tudi namen, podpreti besede nemških diplomatov v Atenah. Nasprotno temu pa je Anglija sedaj pokazala voljo, da noče izgubiti svojih balkanskih postojank. Najprej je Grčiji poslala velike okrepitev v orožju. Nadalje je zasedla otok Lemnos pred ustjem Dardanel, od koder nima daleč do Soluna, do bolgarske meje in do romunskih petrolejskih vrelcev. Časopisi pišejo, da bo prišlo do ostrih vojnih razvojev tam doli, če bi Grčija ne hotela sprejeti mirovnih posredovanj. Stališče Jugoslavije je pomirljivo in trdno. Kakor je ona trdno odločena, da se z vso svojo krvjo bori za svojo neodvisnost in državno celoto, tako je ona tudi odločena, da ostane nevtralna, dokler njeni življenjski interesi niso prizadeti.

NA TIHEM MORJU

Razvija se huda napetost med Japonsko na eni, Ameriko in Anglijo na drugi strani. Japonska se je baje obvezala, da bo istočasno, ko bo Nemčija na spomlad napadla Anglijo v Evropi, delala Angliji in Ameriki sitnosti na Tihem morju, da bi čim več angleških in ameriških sil privezala tja, torej izven evropskih bojišč. Toda Anglija in Amerika sta japonske grožnje vzeli zelo resno in sta pretekli teden izvedli obsežne vojaške ukrepe, da pravčasno preprečita Japoncem kakšen nov pohod proti jugu med angleška in ameriška ter nizozemska kolonialna posestva. Na tihomorskem področju pa Sovjeti z zadovoljnostjo gledajo na možnost nove vojne, ki bi Japonsko zaposlila drugod. Sovjetom pa odprla možnost, da bi šli zasedati kakšno ozemlje na Kitajskem ali v Mongoliji.

Članarina strokovnim pokretom

Draginja ni zadela samo posameznika ampak tudi organizacijske skupnosti. Delavske organizacije pri tem niso izvzete. Naravno je zato, da strokovni pokreti ob stari članarini zelo težko shajajo, zlasti, še če člani niti te redno ne plačujejo.

»Delavska pravica« in »Nova pravda« v vseh številkah kar zaporedoma opozarjajo (Nadaljevanje na 3. str.)

Tablica denarnega ekvivalenta prejemkov v naravi

Vrsta prejemkov	Draginjski razred															
	I.				II.				III.							
	dan	teden	mesec	leto	dan	teden	mesec	leto	dan	teden	mesec	leto				
Oskrbna za odrasle	1	Hrana	12—	72—	300—	3600—	12—	72—	300—	3600—	12—	72—	300—	3600—		
	2	Stanovanje	3—	18—	75—	900—	2—	12—	50—	600—	2—	12—	50—	600—		
	3	Hrana in stanovanje	15—	90—	375—	4500—	14—	84—	350—	4200—	14—	84—	350—	4200—		
Oskrbna za ml. pomočnike in priv. namenk.	1	Hrana	14:40	86:40	360—	4320—	}	i	s	t	o	}	i	s	t	o
	2	Stanovanje	2:40	14:40	60—	720—										
	3	Hrana in stanovanje	16:80	100—	420—	5040—										
Oskrbna za pouč. osebe v lokalih I. kat.	1	Hrana	12—	72—	300—	3600—	}	i	s	t	o	}	i	s	t	o
	2	Stanovanje	3—	18—	75—	900—										
	3	Hrana in stanovanje	15—	90—	375—	4500—										
Stanovanje	1	Soba, ki je obenem kuhinja	4—	24—	100—	1200—	3—	18—	75—	900—	2:50	15—	62:50	750—		
	2	1 soba in kuhinja	6:50	39—	162:50	1950—	5—	30—	125—	1500—	4—	24—	100—	1200—		
	3	2 sobi in kuhinja	10—	60—	250—	3000—	7:50	45—	187—	2250—	6—	36—	150—	1800—		
	4	3 sobe in kuhinja	13:50	81—	337:50	4050—	10—	60—	250—	3000—	8—	48—	200—	2400—		
	5	vsaka nadaljna soba	3:50	21—	87:50	1050—	2:50	15—	62:50	750—	2—	12—	50—	600—		
	6	posebna soba s pohištvom	4:50	27—	112:50	1350—	3:50	21—	87:50	1050—	3—	18—	75—	900—		
	7	ležišče v skupni sobi	1—	6—	25—	300—	1—	6—	25—	300—	1—	6—	25—	300—		
Kurjava	1	za 1 prostor	2—	12—	50—	600—	1:80	10:80	45—	540—	1:60	9:60	40—	480—		
	2	za 2 prostora	3—	18—	75—	900—	2:70	16:20	77—	810—	2:40	14:40	60—	720—		
	3	za 3 prostore	4—	24—	100—	1200—	3:60	21:60	90—	1080—	3:20	19:20	80—	960—		
	4	za 4 prostore	5—	30—	125—	1500—	4:50	27—	112—	1350—	4—	24—	100—	1200—		
Razsvetljava	1	za 1 prostor	0:40	2:40	10—	120—	}	i	s	t	o	}	i	s	t	o
	2	za 2 prostora	0:60	3:60	15—	180—										
	3	za 3 prostore	0:80	4:80	20—	240—										
	4	za 4 prostore	1—	6—	25—	300—										
Obleka	1	za odrasle	3—	18—	75—	900—	}	i	s	t	o	}	i	s	t	o
	2	za služkinje in podobno	2:50	15—	62:50	750—										
Ožujev	1	za odrasle	1:20	7:20	30—	360—	}	i	s	t	o	}	i	s	t	o
	2	za služkinje in podobno	1—	7—	25—	300—										
Posamez. obroki hrane	1	zajtrk	2—	12—	50—	600—	2—	12—	50—	600—	2—	12—	50—	600—		
	2	kosilo	7—	42—	175—	2100—	6:50	39—	162:50	1950—	6—	36—	150—	1800—		
	3	večerja	4—	24—	100—	1200—	4—	24—	100—	1200—	4—	24—	100—	1200—		
Uporaba zemlje in živine	1	užitek za kat. oral (1600 klafter)	1:50	9—	37:50	450—	}	i	s	t	o	}	i	s	t	o
	2	uporaba vsakega konja	3:50	21—	87:50	1050—										
	3	uporaba posamezne krave	3:50	21—	86:50	1050—										

Naša borba - naša rast

Celje

Tovariši člani splošne skupine ZZZD Celje, stavbinci, mestna in druga podjetja, kakor tudi čevljarji, imamo v nedeljo, dne 2. marca 1941 občni zbor naše skupine — v dvorani Delavske zbornice v Celju — ob 9. uri dopoldan. Ker so na vidiku važne mezdne akcije, naj na občnem zboru ne manjka nobeden naš član! S svojo udeležbo moramo dokazati, da se zanimamo za vse pojave javnega življenja in da hočemo sodelovati pri urejevanju novih razmer. Čas, v katerem živimo, terja zavednih in točnih sodelavcev posebno v ZZZD.

Na svidenje na občnem zboru!

KATASTROFA PRETI CELJSKI CINKARNI

Cinkarna v Celju ne more več dobaviti dovoljne množine rude. Če te ne dobi, bo prisiljena obrat skrbiti ali celo ustaviti. Prizadetih bi bilo pri tem zelo težko kakih 500 delavcev.

Cinkarna dobavlja rudo iz Trebče. Rudnik Trebče je v inozemskih rokah. Treba bi bilo skrbeti, da bi rudo prejemala najprej naša domača jugoslovanska podjetja. Kar preostane, to naj prejme tujina. Mislimo, da ima naše narodno delavstvo do takih ukrepov vso pravico. Naj jih oblast tudi izvede.

Javornik - Koroška Bela

V nedeljo, dne 2. III. se vrši v pisarniških prostorih ob 9.30 sestanek naše podružnice. Poročal bo tov. Novšak o pogajanjih za drag. doklade pri K.I.D. Ker so se ta teden začela pogajanja tudi za nekatere spremembe v kolektivni pogodbi, bo poročal tudi o eventualnih uspehih. Dolžnost vsakega člana je, da se sestanka udeleži. Posebnih vabil ne bomo pošiljali.

Vse, ki so na zaostanku na članarini, prosimo, da jo poravnajo.

Nazarje

V nedeljo, dne 23. februarja 1941 smo imeli delavci v Nazarjih ustanovni občni zbor naše krajevne skupine ZZZD v prostorih g. Turnišeka. Dasi so prostori veliki, so bili za udeležence skoro premajhni. Iz poročila predsednika pripravljanege odbora tov. Kos Ivana je bilo razvidno, da je bil sam pripravljajni odbor zelo agilni, da je organiziral tako močno skupino. Govoril je zastopnik centrale ZZZD o nalogah in programu ZZZD, obračunal pa je tudi z njenimi nasprotniki kakor zaslužio za svoje klevetanje in nasprotovanje, posebno v Nazarjih.

Pri volitvah je bila izvoljena lista s tovarišem Kosom Ivanom kot predsednikom s prepričevalno večino. Volitve so bile izvršene z listki na povsem demokratičen način.

Občni zbor je pozdravil v imenu Strokovne šole tov. Kos Lojze, kateri je prvi začel akcijo za ZD v Nazarjih. Njegova izvajanja so bila deležna splošnega odobravanja.

Zanimivo je bilo slišati Kos Lojzeta, ki se mu močno pozna šola Delavske zbornice, saj je vedel navajati celo razvoj lesne industrije drugod, kakor tudi delavski položaj po drugih obratih.

Odšli smo z občnega zbora prežeti z novo voljo za nadaljnje delo ZZZD in njen program.

Tobačni delavci

Glavni odbor Jugorasa je poslal na predlog ZZZD g. generalnemu direktorju uprave drž. monopolov sledečo vlogo:

Glavni odbor Jugorasa dobiva od svojih organizacij številne predloge monopolskih delavcev iz cele države ter se s temi predlogi zahteva ureditev sledečih vprašanj:

1. Da se zvišajo delavski zasluži sorazmerno s porastom cen življenjskih potrebščin.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

članstvo na njegove dolžnosti. Prav imata, če se organizacija na nešteti pogajanjih prizadeva, da bi delavstvu zvišala plače, je treba, da tudi delavstvo organizaciji ta trud poravnava v točnim plačevanjem svojih obveznosti. Vse se je podražilo tudi za delavske centrale, poleg tega pa izredni časi zahtevajo še izrednega dela in z njim združenih izrednih izdatkov.

Delavski stan mora organizacijsko samega sebe vzdrževati, delavske organizacije morajo kar moč živeti iz lastnih sredstev. Nezavedno delavstvo, ki je v zaostanku s članarino, gotovo premalo ceni lastno organizacijo in se ne zaveda v kakšno breme so organizacijam preobremenjene prazne blagajne, takrat, ko se morejo najbolj prizadevati za varstvo delavskih koristi.

2. Da se zavaruje plačljivost delavskih zaslužkov za čas, ko se bodo monopolski delavci nahajali na orožnih vajah.

3. Da se vsem delavcem in delavkam monopolskih ustanov podeli pravico na sledovanje tobaka.

4. Da se delavstvu izda takozvane vojne knjžice.

Nadalje se naproša g. direktorja drž. monopolov, da čimprej določi dan sestanka predstavnikov Uprave drž. monopolov in Jugorasa radi pospešene rešitve navedenih vprašanj.

Obnem sta g. Upravnika drž. monopolov še obiskala zastopnika Jugorasa ter je ta izjavil, da bo v najkrajšem času sklicana konferenca s strani uprave drž. monopolov z ene in Jugorasa ter ZZZD kot zastopnikov monop. delavstva z druge strani, na kateri konferenci se bo razpravljalo o vprašanih položajih monop. delavcev ter napravilo sklepe, po katerih bodo prišli del. pogoji delavstva v sklad s porastom draginje in življenjskih potrebščin.

Ptuj

Naša podružnica kar živahno deluje. Imeli smo mezdno gibanje pri tvrdki Reinhart, izvoz perutnine, ker je podjetje osporavalo z uredbo določene minimalne mezd. Bil je trd oreh, toda uspeli smo. Največ se imamo zahvaliti našim agilnim tovarišem Mastinšku in Rozmanu iz Maribora. Sedaj, kakor izgleda, bi se podjetje menda rado maščevalo in skuša delavce odvračati od organizacije ter jih celo odpuščati. Naša ZZZD je pa že pokrenila vse potrebno, da te nakane ne bodo uspele.

Delavstvo mestne občine preživlja tudi težke čase, ker je že pol leta, da nam niso bile zvišane mezd. Raztolmačilo se nam je gospodarske nepravilne mestne občine in smo te vzeli na znanje. Sedaj čakamo na novo proračunsko leto in upamo, da bodo potem gospodje mestni svetniki upoštevali naše upravičene težnje. Na vse naše tovariše pa apeliramo, da se še bolj strnejo in pridno prihajajo na članske sestanke ter s tem izpričujejo svojo organizacijsko povezanost. Našim članom imamo tudi še za sporočiti, da bomo kmalu imeli lastno dvorano, kjer bomo začeli tudi s prirejanjem predavanj.

PTUJ - GRADBENI

V nedeljo dne 9. marca se vrši v prostorih Fantovskega odseka velik delavski shod, na katerem bodo govorili delegati iz Ljubljane.

Na ta shod vabimo zlasti vse gradbeno delavstvo, organizirano in neorganizirano našega okraja.

Ljubljana — gradbeni

V novo sezijo stopamo. Prebili smo trdo zimo, gotovo bolj lačni kot siti in sedaj stojimo na pragu nove sezone z deljenimi čustvi. Ali bo to leto za nas boljše ali slabše od ostalih. Na boljše skoraj upati ne smemo. Ko okrog nas ljudje krvavijo se moramo šteti srečnim, da ni hujšega. Mi rade volje prenašamo bremena za blagor domovine, toda gorje tistim, kateri izrabljajo današnjo situacijo za izkoriščanje naroda. Gorje tistim, kateri s svojo brezvestnostjo večajo našo bedo.

Mi smo dobri državljani in smo pripravljani dati življenje za domovino, zato pa z žalostjo gledamo, kako brezvestneži ogabno izkoriščajo našo bedo. Delavčeve oči vidijo vse, siromak ima dobro razvit čut opazovanja.

Podražile so se stvari popolnoma brez vsakega povoda. In ko vprašaš trgovca, čemu da se je to in to podražilo, bo znal povedati samo to, da ker je vse dražje, se mora pač podražiti tudi dotični predmet. Ako producent podraži neko blago za en dinar, se isti predmet podraži pri posredniku za tri din, pri grosistu za šest din, pri trgovcu za devet dinarjev itd. To je veriga — verižnikov. In zato smo pri nas dosegli pri tekmovanju za draginjo prvo mesto na svetu. Naši verižniki prekašajo vse verižnike na svetu in to na naš račun, na račun naših žuljev.

V takšnih okoliščinah smo začeli borbo za zvišanje mezd.

Novo mesto

V nedeljo, dne 2. marca se bo vršil v Rokodelskem domu ob 10. uri dopoldne redni članski sestanek in pozivamo zato vse naše člane in prijatelje pokreta, da se sestanka v obilnem številu udeležijo. Čim več nas bo v organizaciji, tem lažje bomo uspeli v boju za naše pravice, ki so danes zelo teptane.

Pri nas je mnogo še zelo nezavednih delavcev, ki se bojijo organizacije in pravijo, da bi jih delodajalec utegnil zato odpuščati. Tistim moramo povedati, da je le v slogi moč in če je ves delavski stan orga-

niziran, delodajalci ne bodo mogli zaradi organizacije vse delavce odpuščati, temveč bodo morali ugoditi upravičenim zahtevam.

Zato ne ostajajte doma, ne bodite člani samo na papirju, bodite tudi agilni in požrtvovalni v boju, ko gre vendar za vaše lastne pravice.

Tržič

SKLENITEV DODATNEGA SPORAZUMA S SKUPNIM ZDRUŽENJEM OBRNTNIKOV

Ker so se na nedavno sklenjeni kolektivni pogodbi v čevljarški stroki v Tržiču pokazale nekatere pomanjkljivosti so se na predlog Skupnega združenja obrtnikov v nedeljo zopet sestali zastopniki obeh pogodbenih strank, da te nedostatke odpravijo. Skupno Združenje obrtnikov je poslalo na razgovore dvanajst mojstrov, pomočniki pa so prav tako izvolili dvanajst zastopnikov ter so poklicali tudi zastopnika centrale ZZZD strokovnega tajnika tov. Jana. Razgovori so trajali nad štiri ure in so rodili naslednji uspeh:

Delodajalci priznajo delavskim zastopnikom v tarifni komisiji položaj delavskih obratnih zaupnikov in se zavežejo, da jih ne bodo odpuščali. Nadalje so se razjasnila še nekatera vprašanja, ki so bila nejasna.

Najvažnejša točka dnevnega reda pa je bila razprava o pobujanju šušmarstva. Zastopniki obeh pogodbenih strank so bili soglasni, da je treba šušmarstvo ne samo omejiti, ampak popolnoma zatreti. Radi tega se bosta obe organizaciji preko svojih stanovskih zbormic obrnili na bansko upravo s prošnjo, da ona uredi točno nadzorstvo nad šušmarji. Razširjen je bil tudi delokrog tarifne komisije, ki bo odslej dalje poleg svojega štatutarno določenega delokroga proučevala na vsakomesečnem rednem zasedanju tudi napredek pri zatiranju šušmarstva. Radi tega so se pogodbeniki sporazumeli, da bo ta redna zasedanja skliceval predsednik Skupnega združenja obrtnikov, ki ima pravico, da povabi kot eksperte, to je člane, ki nimajo glasovalne pravice tudi druge mojstre odnosno pomočnike, ki niso člani tarifne komisije, vendar pa število zastopnikov ene pogodbene stranke ne sme biti večje od števila 12. Ta sporazum je postal takoj veljaven.

Zveza združenih delavcev je zajela tržiške čevljarške pomočnike v izredno velikem številu ter so pomočniki izrazili željo, da žele v najkrajšem času imeti večji sestanek, na katerem bi se sklepalo tudi o organizacijski formaciji in delu.

Vevče

Delavstvo Združenih papirnic v podjetjih v Vevčah in Goričanah je zopet v mezdnom gibanju in je stavilo po svojih zastopnikih dne 3. februarja t. l. vodstvu podjetja sledeče predloge glede zvišanja mezd:

1. povišek obstoječih draginjskih doklad in doklad za žene,
 2. priznanje doklad za starše v višini otroških doklad,
 3. razširjenje vseh doklad za redni letni dopust,
 4. povišanje urnih mezd profesionistom v Vevčah in Goričanah.
- Toda na te upravičene zahteve vodstvo podjetja še do danes ni odgovorilo ali je voljno pogajati se, dasiravno je preteklo skoraj že cel mesec, odkar so bili predlogi stavljeni podjetju.
- Upamo, da bodo strokovne organizacije in zastopniki delavstva storili vse potrebne korake, da se započeta mezdna akcija čimbolj pospeši, ter da se čimprej konča v korist delavstva.

Murska Sobota

V nedeljo, dne 2. marca v Murski Soboti shod gradbenega delavstva. Gradbeno zvezo bo zastopal nje predsednik tov. Kralj France.

Sv. Križ nad Jes.

V nedeljo, dne 16. II. t. l. se je vršil v ljudski šoli pri Sv. Križu redni letni občni zbor naše skupine kovinarjev ZZZD. Od 78 točasnih članov se ga je udeležilo 31 in tov. Jancz Remškar kot zastopnik okrožja ZZZD Jesenice.

Izoljena sta bila zopet isti upravni in nadzorni odbor s tov. Fr. Klinar na čelu. Organizacija ima redno vsako 3. nedeljo v mesecu po sv. maši ob 10. uri dop. v šoli pri Sv. Križu svoj članski sestanek, na katerem se obravnavajo vse važnejše zadeve. Ima tudi svoj bolniški podporni fond, iz katerega je v minulem poslovnem letu prejelo 11 članov bolniško podporo v skupnem znesku Din 1650.— Bolniška

podpora znaša 10.— Din dnevno od 7. dne obolenja naprej največ skozi 4 tedne. Kdor je več kakor 2 meseca v zaostanku s članarino, izgubi pravico do bolniške podpore.

Na občnem zboru je bilo sklenjeno, da se od 1. III. t. l. naprej zviša mesečna članarina od 10.— na 12.— Din.

Ob sklepu je govoril tov. Remškar o pogubnih načelih in protinarodnem delovanju komunizma, tov. tajnik pa je opozarjal na moč in velik razmah ZZZD v Sloveniji.

Mislinja

Dolgo pričakovani razgovori glede zvišanja plač in odpustov našega tovariša Papež Avgusta, so se vršili v ponedeljek na okrajnem načelstvu. Razprava je trajala od pol 11 do 6 ure. Po težkem trudu se je posrečilo spraviti tov. Papeža nazaj v zaposlenje. Nadalje je pristalo podjetje na to, da zviša urno in akordno mezd za 1 dinar — brez gozdnih delavcev in sicer od 26. II. dalje do ureditve vprašanja glede zaračunavanja vrednosti deputatnih prejemkov od strani OUDZ v mesečne prejemke. Po ureditvi se pristopi h končni ureditvi mezd, ki bodo veljale od 12. II. 1941. Za gozdne delavce se bodo mezd uredile na prihodnji razpravi in bo povišanje veljalo od 26. II.

Laško

Naša podružnica vedno bolj napreduje. Vedno več jih je, ki se dajo vpisati v našo organizacijo. So še delavci pravega krščanskega duha, ki se zavedajo, da so res slovenski delavci in zato nočejo biti pristaši rdečega raja. Zadržno nedeljo smo imeli sestanek, ki je pokazal lep napredek. Navzoči so bili tudi člani iz Radio-Therme, ki se hočejo tudi boriti za svoj kruh.

Drugi sestanek se bo vršil v nedeljo, 9. marca 1941. ob pol 9. uri zjutraj v gostilni Perdih. Pokažite svojo disciplino ter pridite vsi na sestanek ter pripeljite tudi prijatelje pokreta. Pride zastopnik centrale.

Rečica ob Savinji

Pri nas smo imeli v nedeljo 23. februarja sestanek splavarske skupine ZZZD, ki se močno razvija, četudi nasprotnike silno jezi.

Na sestanku je poročal zastopnik centrale ZZZD in tov. Kos Lojze, ki je pozdravil zborovalce v imenu socialne šole DZ.

Splavarji se dobro zavedamo, da bodo naše težnje naše svojo rešitev le v ZZZD in nikjer drugje, pa če to še tako boli JSZ in njene delegate, ki bi jim tudi intrige prišle prav, da se znebijo nevarne konkurence ZZZD. Toda, nič ne bo pomagalo, Savinjska dolina gre v ZZZD, to je pokazal tudi naš sestanek. Ramo ob rami bomo šli s tovariši iz drugih podjetij — in zmaga je naša!

UREDITEV DELOVNIH RAZMER V PODJETJU KOLENC, TOV. USNJA.

V četrtek, dne 20. februarja se je vršila na okrajnem načelstvu v Gornjem Gradu poravnalna razprava v sporu med usnjarno Rudolfa Kolenca iz Rečice ob Savinji in njegovimi delavci, ki jih je zastopala ZZZD ter so vsi do zadnjega pri njej organizirani. Na razpravo je poslala svojega zastopnika tudi Delavska zbornica in sicer tov. Arnška iz Celja.

Kljub temu, da je izgledalo, da ne bo moglo priti do nikakega sporazuma ker je bilo v času mezdne gibanja v tej usnjarni odpovedano celokupnemu delavstvu je končno podjetnik pristal na sklenitev kolektivne pogodbe in delno zvišanje plač. Da je bila ta ureditev potrebna, potrjuje dejstvo, da podjetnik v veliki večini slučajeve ni plačeval bolniških tednov in dostikrat tudi ne orožnih vaj ter so imeli delavci radi tega do podjetnika več tisoč dinarske terjatve. Delavstvo je zelo veselo in hvaležno ZZZD, da je uredila delovne razmere v tem podjetju kjer so druge organizacije zaman poskušale ali pa so nekaj časa pobirale članarino potem pa odšle ne da bi za delavstvo kaj naredile.

Gornji grad

Marsikateremu čitatelju »Slovenskega delavca« se bo danes zdelo novo, da najde dopis iz Gornjega grada. Veselih novic pač nimamo temveč le o naših težkih delavskih razmerah. 9. februarja smo se dali organizirati v ZZZD. Imeli smo sestanek na katerem nam je zastopnik centrale obrazložil pomen organizacije in smo si izvolili odbor, v katerem so tovariši: Meh-tig, Jarše, Remškar in Prosečnik. Imamo tudi že precej članov. Razmere so precej slabe. Les je po večini že spravljen v vodo ali do žag. Zato je tudi precej nezaposlenih. Plače pa sploh ne odgovarjajo draginji. Do sedaj so se plačevali sihti po din 50.—, med tem ko imajo v sosednjem Ljubnem po 60.— do 70.— din. Čudno se nam zdi, kako more obstojati takšna razlika. Na Ljubnem so delodajalci pristali na zahteve delavcev, ter podpisali po-

godbo. Pri nas pa ne gre tako gladko. 20. februarja je bila razprava na srezi in do zaključka ni prišlo, ker gospodarjem ne gre v glavo, da bi bili delavci organizirani. Očitati so nam že, da smo komunisti. Mi pa pravimo, če imajo vsi stanovni svoje organizacije, zakaj bi ravno delavec ne smel biti organiziran, ko je vendar najbolj potreben zaščite. Gospodarje prosimo, da se sprijaznijo z delavskimi zahtevami in da dajo takšne plače, ki bodo ustrezale draginji. Ko bodo oni ustregli nam, bomo tudi mi šli bolj veseli na delo.

Viničarji

LJUTOMER

V nedeljo, dne 2. marca t. l. ob 9. uri dopoldne se vrši v dvorani Viničarskega doma zborovanje delavstva ljutomerskega okraja, združeno z občinim zborom krajevne organizacije ZZZD v Ljutomeru. Govori zastopnik centrale ZZZD iz Maribora.

MARIBOR

V nedeljo, dne 9. marca se vrši v prostorih Delavske zbornice ob 9. uri dopoldne gospodarsko predavanje o rejji malih živali. Predava g. ing. Anton Greif, zastopnik kmetijskega oddelka kr. banske uprave, ter Košnik Jožef, strokovni tajnik. Po zborovanju se vrši tečaj za funkcionarje podružnic SZV iz mariborske okolice. Predava tov. Košnik Joža.

LIMBUŠ

V nedeljo, dne 16. marca se vrši redni občni zbor naše podružnice ob 8. uri dopoldne v gostilni Seršen — z običajnim dnevnim redom. Na občnem zboru bo govoril zastopnik Zveze, strokovni tajnik tov. Košnik Jožef. Vabimo vse viničarje k obilni udeležbi!

FRAM

V nedeljo, dne 16. marca popoldne ob 2. uri v gostilni g. Zhner se bo vršil redni občni zbor naše podružnice. Zvezo zastopa in govori tov. Košnik Jožef.

SV. MIKLAVŽ PRI ORMOŽU

Na praznik sv. Jožefa, dne 19. marca se bo vršil o rani sv. maši v društveni dvorani redni občni zbor naše podružnice. Zvezo zastopa in govori tov. Košnik Jožef in eventuelno še zastopnik ZZZD tov. Rozman Peter.

SV. BARBARA V HALOZAH

V nedeljo, dne 23. marca se bo vršil po rani sv. maši v dvorani Sv. Katarine redni občni zbor naše podružnice z običajnim dnevnim redom. Zvezo zastopa in govori tov. Košnik Jožef iz Ljutomera.

ŠTRIGOVA

Na praznik, dne 25. marca po rani sveti maši se bo vršil občni zbor naše podružnice v gostilni Mlinarič. Govori zastopnik Zveze tov. Košnik Jožef.

SVETINJE

Dne 25. marca ob 3 popoldne se bo vršil v dvorani g. Petovar v Ivanjovcih redni občni zbor naše podružnice. Govori zastopnik Zveze tov. Košnik Jožef.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU

V nedeljo, dne 30. marca se bo vršil redni občni zbor naše podružnice v šoli. Govoril bo zastopnik Zveze tov. Košnik Jožef. Viničarji, udeležite se v obilnem številu!

Povišanje kronskih rent

Minister za socialno politiko in narodno zdravje je pod St. št. 27.054 z dne 19. okt. 1940 odobril sledeči sklep Osrednjega urada.

1. Stari kronski rentniki, katerih delavna nesposobnost znaša nad 33¹/₃%, ne morejo prejemati rente, ki bi znašala mesečno manj kot 30 din. Vsem tistim rentnikom, ki prejemajo sedaj manj, se bo od 1. oktobra 1939 dalje nakazovalo 30 din mesečno.

2. Od meseca oktobra 1940 dalje se bo povišala vsem starim kronskim rentnikom dosežanja draginjska doklada po pravilniku za eno tretjino, t. j. do tiste najvišje vsote, ki jo predvideva § 206. zak. o zavarovanju delavcev.

3. V kolikor pa stari kronski rentniki skupaj z novo draginjsko doklado ne bi prejimali zgoraj označenega minimalnega zneska, se jim morajo odškodnine povečati po sledeči tabeli:

33¹/₃% do 40% invalidi bodo prejimali mesečno najmanj 40.— din;
21¹/₃% do 50% invalidi bodo prejimali mesečno najmanj 50.— din;
51¹/₃% do 60% invalidi bodo prejimali mesečno najmanj 75.— din;
61¹/₃% do 70% invalidi bodo prejimali mesečno najmanj 100.— din;
71¹/₃% do 83¹/₃% invalidi bodo prejimali mesečno najmanj 125.— din;
83¹/₃% do 100% invalidi bodo prejimali mesečno najmanj 150.— din;

Neznanci o marksizmu

Zasnežena je cesta. Za kolo ne bo. Ura je že pozna. V nekaj minutah moram biti na službenem mestu, če hočem, da sem točen. Zato hitro na voz cestne železnice, čeprav stane par dinarjev.

Vsedem se nasproti dvema neznancema, ki prav živahno debatirata. Verjetno je eden uradnik, drugi pa boljši ročni delavec. Debata je bila o naših marksistih. Šlo je nekako takole:

»Ste že slišali, da so marksiste razgnali?«

»Sem? Toda reči moram, da so jih prepuzno.«

»Kako to mislite?«

»Tako. Nisem pristaš JRZ pa tudi ne drugih političnih skupin. Prevečkrat sem bil že v politiki razočaran. Brigam se za svoj posel in skrbim, da prav opravi svojo dolžnost. Kar se pa tiče marksistov, sem pa mnenja, da bi morali njihove organizacije že zdavnaj razpustiti. Od blizu sem jih gledal in poznam njihova dela. Odkrito se čudim, da so se dobili delavci, ki so jim verjeli.«

»Jaz jih poznam bolj iz pripovedovanja. Parkrat sem se srečal z njimi, z nekaterimi generalčki namreč. Videl sem mnogo napihovanja in malo smisla za resnico. Zdi se mi, da so samo z videzom hoteli prikleniti delavstvo nase in bil sem prepričan, da s takim načinom našega delavstva nikoli ne bodo v resnici zajeli.«

»Prav tako mislim jaz. Širokoustenje jih rešiti ne more. Samih obojetov in to še neumnih so se tudi delavci naveličali. Kar je količkaj bolj razsodnega, ve, da brez dela ni jela. Delavci prav dobro vedo, da brez poštenega dela ne more biti boljših časov.«

»Obljublajo izobilje od drugod. Na Rusijo kažejo in jo hvalijo. Tam je baje vse dobro, tam delavec nič ne trpi, tam dela le nekaj ur na dan. Potem se zabava in veseli. Tako pravijo, bo pri nas, ko pridejo na oblast.«

»Čudno. Sami uče, da delo ustvarja vse bogastvo. Če v blaženi Rusiji ni treba de-

lati, po njihovih lastnih naukih tam tudi bogastva biti ne more

»Tako govoriti ljudem, kakor so govorili marksisti, se pravi hote zavajati v zmotu, varati ljudi, da bi po njihovih hrbtih goljufi naprej prišli. Sicer pa pri nas nihče nima smisla za kak boljševiški kolektiv. Vsak hoče imeti kos svoje zemlje, hoče imeti svojo hišico in v njej svobodno življenje. Mi nismo rojeni za življenje v čredah in zato marksizem pri nas nikoli uspeti ni mogel.«

»Ti čredniki iz vrst naših komunistov so pač mislili tako, da bodo oni volkovi, ki nai čredo pasejo in žro. Izkoriščevali bi jo in izrabljali v svoji skrajni delomrznosti. Če bi k nam prišlo rusko Stahanovstvo s svojim tekmovanjem za večjo storičev pri delu, bi prav gotovo bili naši delomrzniji marksisti tisti, ki bi prvi okusili boljševiške sladkosti.«

»Čul sem, da boljševiki povsod, kamor pridejo, postavijo propagandiste za njihovo stvar k steni in jih postrelijo kakor stekle pse. Kandidati za razna komisarska mesta morejo prvi v grob, ki so ga drugim pripravljali. Komisarje pripeljejo boljševiki s seboj.«

»No, tako smo si edini, da te zalege pri nas treba ni Prav je, da so jih razgnali, da bo konec njihove neumne propagande. Treba bo samo paziti na to, da te odgane ne zalezejo v kakšne druge vrste.«

»Mislim, da to ne bo več šlo. Raztoča narodna zavest v vseh plasteh bo znala z njimi pomesti. Mislim, da smo z razpustom marksističnih organizacij pri nas marksizem tudi zares pokopali. — Sedaj je pa prišla moja postaja. Se bova še drugič kaj pomenila. Pa na svidenje!«

»Šli smo vsak v svojo smer, v srcih pa smo imeli isto misel. Vsi smo šli na delo, da vsak po svoje služi sebi in skupnosti, prepričani, da moramo vsi delati tako in da v boljševiških obljubah in marksističnem zavajanju ni rešitve ne za poedinca in ne za celotno delavstvo in ne za skupen narod.«

Paragraf in praksa

Sestavlja in ureja Maksimilijan Zagar.

K § 6. zdd

6. »Poljedelski delavci in posli v poljedelskem delu ne spadajo pod zavarovanje tudi takrat ne, če jih kmetijski gospodar priložnostno uporabi za kakšno delo, ki ne spada k poljedelskemu obratu in ki bi bilo samo po sebi zavezano zavarovanju. Kakor vobče pri večvrstnih delih v istem delovnem razmerju, tako je tudi tu za presojo zavarovalne obveze merodajen kriterij pretežnosti. (Primer: Če se gospodar razen s poljedelstvom bavi obrtoma — čeprav brez prijavljene obrti — tudi s prevozništvom in je hlapec pri njem pretežno zaposlen s prevozništvom — in to tujega blaga in ne kmetovih lastnih kmetijsko-gospodarskih pridelkov —, potem spada pod obvezno zavarovanje. Če pa je v pretežni meri najet, uporabljan in plačan za poljedelsko delo, ni zavarovan. Stališče, da za zavarovalno obveznost ni merodajno, ali je hlapec pretežno zaposlen v poljedelstvu, ker § 6. zdd ne govori o osebah, ki so pretežno poljedelski delavci, in da je odločilno le, da je ta in ta dan — n. pr. na dan nezgode — zaposlen po naročilu gospodarja s prevozom trgovskega blaga, ker ni poljedelsko delo, je napačno.)« — (Rvd 238-1940 od 17. X. 1940.)

K § 11. zdd

1. »Regresno terjatev urada proti delodajalcu po § 11. zdd utemeljuje v načelu že sama objektivna kršitev prijavnih predpisov § 10. zdd; torej že sama opustitev prijave in odjavne dolžnosti, ne glede na delodajalčev osebno krivdo ali nekrivdo; kršitev, ki se da raztegniti na najširši pojem krivde v smislu odz. »ko kršitelj ni ravnal s skrbjo dobrega gospodarja in očeta«, oziroma na najširši pojem krivde nereditnosti v prijavljanju in odjavljanju (zaradi malomarnosti, nebrzičnosti, nepazljivosti, slabe evidence o zaposlenih itd.), bodisi delodajalca samega, bodisi njegovega, s prijavnimi posli poverjenega pooblaščenca ali uslužbenca. (Delodajalec jamči tudi za dela in opustitve svojega uslužbenca!) Le, kadar je opustitev posledica nekega izrednega stanja, višje sile, ni podlaga

preko 100% invalidi bodo prejimali mesečno najmanj 200.— din.

Vse te višje odškodnine bo priznal in nakazal starim kronskim rentnikom Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu in ni potrebno tem rentnikom vlagati za to nobenih posebnih vlog ali prošenj.

za regres, oziroma je moč v pritožbenem postopku regres odpisati.« (Referat doktorja Arselina, Kasindol 22.—25. VI. 1925, R. Z. 1925-335, kot slub. nav. SUZOR-a po sklepu upr. odb. od 17. IX. 1925, št. 1309, okr. SUZOR 20.491-1925 od 3. X. 1925.) (Primer: »Ne zadene regres za stroške delavčevega zdravljenja občino kot delodajalca, če je opustila pravočasno prijavo delavca le zaradi tega, ker je bila zaradi izrednega stanja preobložena z vojaškimi posli, ki jih je po ukazu morala gledati na višje državne interese prvenstveno izvršiti.«) — (MSPZ St. 22.785 od 13. IX. 1940.)

2. »Po določbi točke 2. in 4. § 11. zdd obremenjuje regres izplačanih bolezenskih podpor in stroškov postopka onega delodajalca, katerega uslužbenec je zbolel pred izvršeno zavarovalno prijavo ali najdlje 8 dni po prepozno izvršeni prijavi. Torej zadeva regres delodajalca le za tistega uslužbenca, ki je zbolel še, dokler je bil v službi, t. j., ko je njegovo službeno razmerje še trajalo pa vobče ni bil prijavljen v zavarovanje, ali pa je njegovo obolenje nastalo v roku 8 dni po izvršeni prepozni zavarovalni prijavi. Ni tedaj regresa v primeru, ko je obolenje nastalo šele potem, ko je uslužbenko razmerje prenehalo.« (DS 20.352-1939 od 12. februarja 1940.)

3. »Regresni plačilni nalog po t. 2. § 11. zdd mora biti v skladu s predpisi, ki so veljavni na dan, ko se plačilni nalog vroči delodajalcu.« (Odl. MSPZ St. 67.046-1937 od 27. X. 1937 in St. 74.235-1938 od 31. X. 1938 glede na novelirani tekst točke 2. § 11. zdd po točki 1. § 93. fin. z. 1936-1937, po katerem sme urad od 1. IV. 1936 dalje od delodajalca regresirati samo najmanjše zakonite podpore — po § 45. zdd — za največ 10 tednov.)

K § 24. zdd

1. »Člana, ki oškoduje OUZD s tem, da se dela bolnega ali da uporabi (bolniško) podpora na protipraven način, zaveže OUZD, da plačuje, dokler ne poravnava povzročene škode, nadoknaden prispevek v višini dvakratnega zneska njegovih rednih (bolniško-zavarovalnih) prispevkov. Ta prispevek odtegne delodajalec v celem znesku od njegovega zaslužka in ga plača uradu obenem z rednim prispevkom za tega člana.« — »Član, ki je med boleznijo delal in zaslužil, obenem pa prejemal hranarino, je oškodoval urad in mora hranarino povrniti. Uporabil je podporo na protipraven način v smislu § 24. zdd; kajti po zakonu ima član pravico do hranarine ravno zaradi tega, ker zaradi nezmožnosti za delo zaradi boleznijo izgubi zaslužek in mu mora biti hranarina torej le nadomestilo za izgubo zaslužka zavoljo dejanske

Domače novice

ZA ENOTNOST NARODA

Dne 15. t. m. zvečer je predsednik slovenske JRZ minister dr. Kulovec imel svoj govor zaupnikom JRZ v Mariboru, kjer je naglasil, da smo vsi brez razlike dolžni služiti splošnim narodnim in državnim vrednotam, a dolžnost zadeva kajpada najprej nas, ki smo večinska stranka, zadeva pa tudi druge stranke, najsi bodo še tako majhne. Nato je minister dr. Kulovec slovesno naglasil, da ima njegova stranka od slovenskega naroda zgodovinsko legitimacijo, da zastopa slovenski narod. Prav zato pa mora ta stranka tudi skrbeti, da se ne bi moči slovenskega naroda še bolj cepile. Zato je pozval druge stranke, naj velika vprašanja našega naroda ne presojajo s stališča tistega, ki stoji v svojem željniku. Nato je govornik naglasil željo vlade narodnega sporazuma, ohraniti mir doma in zunaj. Vsa naša zunanja politika gre za tem, da se ohrani zunanji mir. Smernice za to politiko daje modri knez namestnik Pavle. Zborovalci so knezu namestniku priredili burne ovacije. G. minister je nato izrekel tople besede za našo kraljevsko hišo, vojsko in Jugoslavijo. S tem v zvezi pa je vnovič naglasil našo enodušno željo in zahtevo po slovenski banovini. — Drugi dan, v nedeljo 16. t. m. dopoldne pa je predsednik JRZ govoril mladini ter zlasti klical na boj zoper komunizem.

NOVI DOGODKI

V naši notranji politiki se vsekakor pripravljajo novi dogodki. Politična javnost sklepa namreč zlasti iz obiska predsednika vlade pri voditelju starih radikalov Aci Stanojeviču. Dne 17. t. m. je namreč predsednik vlade obiskal Aco Stanojeviča, ki se spet zdravi v Niški banji. G. Cvetkovič je namreč dne 17. t. m. obiskal Stanojeviča dvakrat, dne 18. t. m. pa še enkrat. Časnikarji so kajpada bili spet radovedni ter so g. Cvetkoviča spraševali, kako in kaj, ali sta se morebiti pogajala in kaj sta sklenila. G. Cvetkovič pa je kratko dejal, da sta z g. Stanojevičem že stara prijatelja in da med njima niso potrebna nobena pogajanja. Nato pa je resno dodal: »Zdaj je potrebno le to, da smo zbrani ter da upoštevamo splošne interese!« Drugega ni hotel nič reči. — Iz vsega tega sklepajo, da so pogajanja vendarle bila in da stari radikali utegnejo kakor koli opustiti svoje dosedanje opozicijsko stališče. Ker se tudi o demokratih govori, da so za sporazum in za politiko sporazuma, ni izključeno, da se tako srbske vrste strnejo, narkar bi nadaljnja preureditev države šla laže izpod rok.

MLADI UČITELJI

Časnikarjem je prosvetni minister doktor Krek izjavil, da je podpisal odlok, s katerim je več sto mladih učiteljskih imenovanih za učitelje. Zdjaj jih bo imenovanih kakih 400, poleti pa kakih 500. S tem se bo znatno omililo pomanjkanje učiteljstva, zlasti v hribovskih vaseh. Treba bo gledati, da bo vsak učitelj nekaj časa služil v hribovih, kamor zdaj nihče ne gre rad, zaradi česar tamkaj manjka učiteljev.

FRAMASONI...

Te dni je v Zagrebu bila sodna obravnava zoper nekega Matka. Tožil ga je vpokojeni polkovnik Slavko Kvaternik, kateremu je Matko očital, češ da je framacion. Kvaternik pa je pred sodiščem dejal, da je tak očitek za Hrvata sramoten, ker nikakor ni častno biti mason. Nato je bil Matko obsojen.

Dr. KULOVEC

PRESEDNIK LJUBLJANSKE JRZ

Na širši seji mestnega vodstva ljubljanske JRZ je predlagal g. dr. Jure Adlešič, naj se na mesto umrlega predsednika dr. A. Korošca izvoli za novega predsednika g. minister dr. Kulovec. Novi predsednik je bil izvoljen z velikim aplavzom.

nezaposlenosti zaradi boleznijo. — (Odl. SUZOR 42.843-1940 od 20. IX. 1940.)

K § 56. zdd

4. »S smrtjo člana ugasne pravica do obolenja na račun zavoda po 1. odst. § 56. zdd tudi za svoje. (Mnenje, da imajo svojci po članovi smrti zase še vedno pravico po 1. odst. § 56. zdd, ki da jo jim je pridobil član, je napačno. Edini subjekt vseh pravic, nastopajočih iz članstva — bodisi pravic za člana, bodisi za svoje — je član in ne svojci. Če član umre, ni več nosilca pravic in svojci izgube zaradi tega vsakršne pravice za svoja obolenja po članovi smrti.)« — (Odl. SUZOR 59.994-1939 od 23. IX. 1940.)

K § 187. zdd

7. »Pritoževati se smejo samo interese. — »Razmerje občine do občana — člana OUZD-a — ni in ne more biti temelj nobenim pravicam, zahtevkom ali terjatvam občine do OUZD-a